

BELGISCHE SENAAT

 ZITTING 2000-2001

21 MAART 2001

Wetsontwerp tot wijziging van verscheidene wetsbepalingen inzake de voogdij over minderjarigen

Evocatieprocedure

VERSLAG
 NAMENS DE COMMISSIE
 VOOR DE JUSTITIE
 UITGEBRACHT
 DOOR MEVROUW **Taelman**

I. PROCEDURE

Dit wetsontwerp werd op 16 maart 2001 door de Kamer van volksvertegenwoordigers overgezonden in het kader van de in artikel 79, eerste lid, van de Grondwet bepaalde procedure.

De onderzoekstermijn loopt ten einde op 17 april 2001.

 Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heer Dubié, voorzitter; mevrouw de T' Serclaes, de heer Istasse, mevrouw Kaçar, de heer Monfils, de dames Nyssens, Staveaux-Van Steenberghe, de heer Vandenberghe, de dames Vanlerberghe en Taelman, rapporteur.

2. Plaatsvervanger: de heer Cornil.

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-509 - 2000/2001:

Nr. 12: Ontwerp opnieuw geamendeerd door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

SÉNAT DE BELGIQUE

 SESSION DE 2000-2001

21 MARS 2001

Projet de loi modifiant diverses dispositions légales en matière de tutelle des mineurs

Procédure d'évocation

RAPPORT
 FAIT AU NOM
 DE LA COMMISSION
 DE LA JUSTICE
 PAR MME **Taelman**

I. PROCÉDURE

Le présent projet de loi a été transmis le 16 mars 2001 par la Chambre des représentants dans le cadre de la procédure fixée à l'article 79, alinéa 1er, de la Constitution.

Le délai d'examen expire le 17 avril 2001.

 Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: M. Dubié, président; Mme de T' Serclaes, M. Istasse, Mme Kaçar, M. Monfils, Mmes Nyssens, Staveaux-Van Steenberghe, M. Vandenberghe, Mmes Vanlerberghe et Taelman, rapporteuse.

2. Membre suppléant: M. Cornil.

Voir:

Documents du Sénat:

2-509 - 2000/2001:

N° 1: Projet réamendé par la Chambre des représentants.

De commissie voor de Justitie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 21 maart 2001, in aanwezigheid van de minister van Justitie.

II. UITEENZETTING DOOR DE MINISTER VAN JUSTITIE

De minister stipt aan dat de door de Kamer van volksvertegenwoordigers aangebrachte wijzigingen van technische aard zijn. Het betreft voornamelijk legistische aanpassingen die door haar juridische dienst werden voorgesteld.

De minister wijst erop dat op voorliggende hervorming sterk wordt aangedrongen door de mensen op het terrein. Hij vraagt dan ook het ontwerp dringend te willen goedkeuren.

Wat de overgangsmaatregelen uit artikel 89 betreft, verduidelijkt de minister dat § 1 het voogdijschap betreft van de overlevende echtgenoot en van de enige ouder tegenover wie de afstamming vaststaat. Deze voogdij neemt ambtshalve een einde op de dag van de inwerkingtreding van de wet.

De minderjarige komt opnieuw onder het ouderlijk gezag. Het ontwerp legt het doen van rekening en verantwoording door de voormalige voogd niet op, maar de minderjarige is toch voldoende beschermd.

Wanneer een van de ouders overleden is, wordt de erfenis aanvaard onder voorrecht van boedelbeschrijving; wanneer een van de ouders de goederen van de minderjarige heeft beheerd, bepaalt het gemeenrecht terzake — artikel 379 van het Burgerlijk Wetboek — dat bij de meerderjarigheid rekening en verantwoording verschuldigd is.

In alle gevallen van voogdij (§ 2), beschikt de voogd over een termijn van zes maanden om de rekeningen aan de vrederechter te overhandigen, waarna deze laatste een beschikking geeft op grond van het nieuwe artikel 407 van het Burgerlijk Wetboek (maatregelen tot bescherming van de goederen van de minderjarige). Na die termijn van zes maanden, worden de nieuwe bepalingen op alle gevallen van voogdij toegepast.

II. ALGEMENE BESPREKING

A. Opmerkingen van de leden

Een lid verwijst naar het voorgestelde artikel 50 van het Burgerlijk Wetboek (artikel 2 van het ontwerp).

De technische wijzigingen aangebracht in § 1 werden reeds voorgesteld in een eerste lezing in de commissie voor de Justitie van de Senaat, doch echter verworpen.

La commission de la Justice a examiné le présent projet de loi au cours de sa réunion du 21 mars 2001, en présence du ministre de la Justice.

II. EXPOSÉ DU MINISTRE DE LA JUSTICE

Le ministre déclare que les modifications apportées par la Chambre des représentants sont de nature technique. Il s'agit d'adaptations légistiques qui ont été proposées par son service juridique.

Le ministre souligne que la réforme à l'examen est vivement souhaitée par les personnes actives sur le terrain.

En ce qui concerne les dispositions transitoires prévues à l'article 89, le ministre précise que le § 1er concerne les tutelles du conjoint survivant et celles du seul parent à l'égard duquel la filiation est établie. Ces tutelles prendront fin d'office le jour de l'entrée en vigueur de la loi.

Le mineur sera à nouveau placé sous le régime de l'autorité parentale. Si le projet ne prévoit pas de reddition de comptes par l'ancien tuteur, le mineur ne sera pas pour autant sans protection.

D'une part, lorsqu'un des parents décède, la succession est acceptée sous bénéfice d'inventaire; d'autre part, lorsqu'un des parents a géré les biens du mineur, le droit commun applicable, notamment l'article 379 du Code civil, prévoit une reddition de comptes à la majorité.

Dans tous les autres cas de tutelle (§ 2), le tuteur bénéficie d'un délai de six mois pour rendre les comptes au juge de paix, après quoi ce dernier rendra une ordonnance sur la base de l'article 407 nouveau du Code civil (mesures de protection des biens du mineur). Passé ce délai de six mois, toutes ces tutelles se verront appliquer les nouvelles dispositions.

II. DISCUSSION GÉNÉRALE

A. Observations des membres

Un membre renvoie à l'article 50 proposé du Code civil (article 2 du projet).

Les modifications d'ordre technique apportées au § 1er avaient déjà été proposées en première lecture en commission de la Justice du Sénat, mais elles avaient été rejetées.

Het is een goede zaak dat zij uiteindelijk toch werden aangebracht door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Het nieuwe tweede lid van § 2 van hetzelfde artikel betreft mededelingen aan de vrederechter door ambtenaren van de burgerlijke stand in geval van adoptie van een onbekwaamverklaarde meerderjarige onder voogdij of bij herroeping van de adoptie zonder dat beslist wordt dat het kind weer onder het ouderlijk gezag wordt geplaatst.

Het oorspronkelijke tweede en derde lid van § 2 werden aldus in de Kamer van volksvertegenwoordigers geschrapt. Deze leden luiden als volgt: «Naargelang het geval, gaat de vrederechter over tot de organisatie van de voogdij en ziet hij toe op de vervulling van de formaliteiten van de aanvaarding van de nalatenschap onder voorrecht van de boedelbeschrijving.

In geval van tegengestelde belangen tussen de minderjarige en zijn wettelijke vertegenwoordiger wordt door de vrederechter op verzoek van ieder belanghebbende of zelfs ambtshalve een voogd *ad hoc* aangewezen.»

Dit oorspronkelijke tweede en derde lid van § 2 werden oorspronkelijk als regeringsamendement aangenomen (Stuk Kamer, nr. 50-0576/009) met volgende verantwoording:

«Wat de bescherming van de belangen van de minderjarige betreft, is het overlijden van een ouder van de minderjarige een cruciaal ogenblik omwille van de beslissingen die inzake de nalatenschap moeten worden genomen. De praktijk leert dat al te dikwijls de formaliteiten van aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving niet geschieden, meestal door gebrek aan informatie ...» De vrederechter moet dus proactief kunnen optreden ...

Tijdens de tweede lezing in de Kamer werden deze bepalingen geschrapt, maar werd artikel 793 van het Burgerlijk Wetboek, derde lid, dat uitdrukkelijk handelt over het voorrecht van boedelbeschrijving, gewijzigd. Zo wordt toegevoegd dat de vrederechter toeziet op de inachtneming van de voorschriften. In geval van belangentegenstelling tussen de minderjarige en zijn wettelijke vertegenwoordiger, wordt een voogd *ad hoc* aangesteld. De toevoeging en verduidelijking in artikel 793 van het Burgerlijk Wetboek zijn ongetwijfeld positief.

Deze wijziging in artikel 2 van het ontwerp heeft echter tot gevolg dat de oorspronkelijke idee van deze bepaling, namelijk de proactieve rol van de vrederechter, niet meer in de tekst dreigt tot uiting te komen. Het aangepast artikel 793 van het Burgerlijk Wetboek voorziet immers enkel in een controlefunctie. In de oorspronkelijke bepaling vermeldde men

Il est bon que la Chambre des représentants ait finalement décidé de les y apporter.

Le nouvel alinéa 2 du § 2 de ce même article porte sur des informations que les officiers de l'état civil sont tenus de communiquer au juge de paix en cas d'adoption d'un majeur interdit placé sous tutelle ou en cas de révocation de l'adoption d'un enfant mineur sans qu'il soit décidé que celui-ci soit replacé sous l'autorité parentale.

Les alinéas 2 et 3 initiaux du § 2 ont par conséquent été supprimés par la Chambre des représentants. Ces alinéas étaient les suivants: «Selon le cas, le juge de paix procède à l'organisation de la tutelle et veille à l'accomplissement des formalités d'acceptation de la succession sous bénéfice d'inventaire.

En cas d'opposition d'intérêts entre le mineur et son représentant légal, le juge de paix désigne un tuteur *ad hoc* à la requête de toute personne intéressée ou même d'office.»

Ces alinéas 2 et 3 initiaux du § 2 avaient, à l'origine, été adoptés comme amendement du gouvernement (doc. Chambre, n° 50-0576/009), dont la justification était la suivante:

«En matière de protection des intérêts du mineur, le décès d'un parent du mineur est un moment crucial en raison des décisions qui doivent être prises en matière de succession. La pratique enseigne que trop souvent les formalités d'acceptation sous bénéfice d'inventaire ne sont, tout simplement, pas accomplies, généralement par manque d'information ...» Le juge de paix doit donc pouvoir intervenir de manière proactive ...

Au cours de la deuxième lecture à la Chambre, ces dispositions ont été supprimées, mais on a modifié l'article 793, alinéa 3, du Code civil, qui concerne expressément le bénéfice d'inventaire. C'est ainsi qu'on a ajouté que le juge de paix veille au respect des prescriptions. En cas d'opposition d'intérêts entre le mineur et son représentant légal, on désigne un tuteur *ad hoc*. L'ajout et la précision apportée à l'article 793 du Code civil sont sans aucun doute un progrès.

À la suite de cette modification de l'article 2 du projet, l'idée initiale sous-jacente à cette disposition, à savoir le rôle proactif du juge de paix, risque cependant de ne plus apparaître dans le texte. L'article 793 adapté du Code civil ne prévoit en effet qu'une fonction de contrôle. Or, la disposition initiale prévoyait que, selon le cas, le juge de paix procédait à

immers dat de vrederechter, naargelang het geval, overging tot de organisatie van de voogdij, wat wijst op de proactieve rol van de vrederechter.

Dit is in wezen een inhoudelijke wijziging. Is er een andere bepaling in de wet die duidelijk maakt dat de vrederechter niet de controleur is van de formaliteiten, maar wel een proactieve factor bij de organisatie van de voogdij?

B. Antwoord van de minister

De schrapping van het tweede en het derde lid uit artikel 2 vloeit voort uit een voorstel van de juridische dienst van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

De minister kan zich hierbij aansluiten. Het geheel van de bepalingen over de aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving maken immers duidelijk dat de vrederechter toeziet op de inachtneming van de vormen. De huidige libellering laat de vrederechter nog steeds toe proactief toe te zien.

Tevens vinden deze bepalingen hun logische plaats in artikel 793 van het Burgerlijk Wetboek.

Een lid kan zich hierbij aansluiten, hoewel hij persoonlijk de oorspronkelijke tekst blijft verkiezen.

IV. TEKSTVERBETERINGEN

De commissie sluit zich aan bij volgende tekstverbeteringen.

Artikel 2

Artikel 50, § 1, eerste lid

In de Franse tekst:

De woorden «une décision judiciaire par laquelle le lien de filiation est contesté à l'égard des père et mère» vervangen door de woorden «*une décision judiciaire faisant droit à une contestation du lien de filiation à l'égard des père et mère*».

In de Nederlandse tekst:

De woorden «waarbij de afstamming wordt betwist ten aanzien van de ouders» vervangen door de woorden «*waarbij een vordering betreffende de betwisting van de afstamming wordt toegewezen ten aanzien van de ouders*» (zie de libellering van artikel 333, § 1, Burgerlijk Wetboek).

Artikel 50, § 2, tweede lid

In de Nederlandse tekst, het woord «*ombekwaamverklaarde*» vervangen door het woord «*onbekwaamverklaarde*» en de woorden «*waarbij*

l'organisation de la tutelle, ce qui soulignait le rôle proactif de celui-ci.

Il s'agit en réalité d'une modification de fond. Y a-t-il, dans la loi, une autre disposition qui précise que le juge de paix n'est pas le contrôleur des formalités, mais bien un élément proactif de l'organisation de la tutelle?

B. Réponse du ministre

La suppression des alinéas 2 et 3 de l'article 2 a eu lieu sur proposition du service juridique de la Chambre des représentants.

Le ministre se rallie à cette proposition. Il ressort en effet clairement de l'ensemble des dispositions sur l'acceptation sous bénéfice d'inventaire que le juge de paix veille au respect des formes. Le libellé actuel ne le prive en rien de sa faculté de le faire de manière proactive.

Par ailleurs, il est logique que ces dispositions figurent à l'article 793 du Code civil.

Un membre dit partager ce point de vue, même si, pour sa part, il continue de donner la préférence au texte initial.

IV. CORRECTIONS DE TEXTE

La commission marque son accord sur les améliorations rédactionnelles suivantes.

Article 2

Article 50, § 1er, alinéa 1er

Dans le texte français:

Remplacer «une décision judiciaire par laquelle le lien de filiation est contesté à l'égard des père et mère» par les mots «*une décision judiciaire faisant droit à une contestation du lien de filiation à l'égard des père et mère*».

Dans le texte néerlandais:

Remplacer les mots «*waarbij de afstamming wordt betwist ten aanzien van de ouders*» par les mots «*waarbij een vordering betreffende de betwisting van de afstamming wordt toegewezen ten aanzien van de ouders*» (voir le libellé de l'article 333, § 1er du Code civil).

Article 50, § 2, alinéa 2

Dans le texte néerlandais, remplacer le mot «*ombekwaamverklaarde*» par le mot «*onbekwaamverklaarde*» ainsi que les mots «*waarbij*

adoptie» vervangen door de woorden «*waarbij de adoptie*».

Artikel 12

Door de opeenvolgende amenderingen wordt het volledige artikel 378 vervangen.

Aldus dient, om legistische redenen, de inleidende zin te worden vervangen als volgt: «*Art. 378 van het hetzelfde Wetboek, in een nieuwe lezing hersteld bij de wet van 31 maart 1987, wordt vervangen door de volgende bepaling: Art. 378 ...*».

De inleidende zinnen onder het 1° en het 2° vervallen.

Artikel 13

De Nederlandse tekst van het voorgestelde artikel 410, § 1, 13°, vervangen als volgt: «*13° souvenirs en andere persoonlijke voorwerpen, zelfs als het om voorwerpen van geringe waarde gaat, te vervreemden*».

Artikel 66

In de Nederlandse tekst van het voorgestelde artikel 1204*bis* de woorden «*maatschappij en eveneens*» vervangen door de woorden «*maatschappij dan wel*».

Zie de Franse tekst waar het woord «*ou*» wordt gebruikt.

V. STEMMING

De commissie stemt bij eenparigheid van de 10 aanwezige leden in met de tekst zoals hij door de Kamer van volksvertegenwoordigers werd teruggezonden.

Vertrouwen is geschonken aan de rapporteur.

De rapporteur,
Martine Taelman.

De voorzitter,
Josy Dubié.

adoptie» par les mots «*waarbij de adoptie*».

Article 12

Les amendements successifs emportent le remplacement de l'intégralité de l'article 378.

C'est ainsi qu'il convient de remplacer, pour des raisons légistiques, la phrase liminaire par la phrase suivante: «*L'article 378 du même Code, rétabli dans une rédaction nouvelle par la loi du 31 mars 1987, est remplacé par la disposition suivante: Art. 378 ...*».

Les phrases introductives des 1° et 2° sont supprimées.

Article 13

Remplacer le texte néerlandais de l'article 410, § 1er, 13°, proposé, par le texte suivant: «*13° souvenirs en andere persoonlijke voorwerpen, zelfs als het om voorwerpen van geringe waarde gaat, te vervreemden*».

Article 66

Dans le texte néerlandais de l'article 1204*bis* proposé, remplacer les mots «*maatschappij en eveneens*» par les mots «*maatschappij dan wel*».

Il s'agit d'un alignement sur le texte français, dans lequel figure le mot «*ou*».

V. VOTE

La commission s'est ralliée, à l'unanimité des 10 membres présents, au texte tel qu'il avait été renvoyé par la Chambre des représentants.

Confiance a été faite à la rapporteuse pour la rédaction du présent rapport.

La rapporteuse,
Martine Taelman.

Le président,
Josy Dubié.